

PŁOCHO (29) *av*

Oba o jasne.

Sł stp brak, Cn s.v. lekko, młodzieńskie, płocho się sprawuję, Linde XVII w.

1. *Nierozważnie, niepoważnie, lekkomyślnie, pochopnie, w sposób nie budzący zaufania; praecipitanter Mącz; iuveniliter, lascive, leviter, more adolescentum, scurriliter, verniliter Cn (18) : LibLeg 11/77; RejWiz 100; SŁáchetnie to Minerwá człowieká [práwuie/ [...]] Aby płocho niebuiął po świecie w młodości BielKronCies 477; Abych y księgi te [„Wędzidło” ks. Powodowskiego] pilnie czytał: y o tym wżytkim *ferio*, iáko o rzeczy *magni momenti*, y pilnie rozmyślał y oney iáko wielkies y powážney/ płocho imo fię nie pułzczał/ áni iey ták odłogiem odbiegał. CzechEpPORz *2; Nietákby to siełtrzyce w ty rzeczy wftępowác/ [...] Nie płocho/ áni z gniewem/ przeciw męzo^m kroczyć BielSjem 9.*

W przeciwstawieniu: »płocho ... poważnie« (1): Przytem łobie nic płocho niepocznął ale wżyftko poważnie MurzHist T2.

W porównaniu (1): Mącz 317a cf Przysłowie.

W charakterystycznych połączeniach: płocho bujać po świecie, [przeciw komu] kroczyć, obchodzić się, imo się puszczać [co], ruszyć się [= ruszać w drogę], sądzić [o kim], stać w swym gnieździe, żyć.

Przysłowie: Quidquid agit praecipitanter agit, Cokolwiek czini wżyftko płocho yákoiby wiátr czini. Mącz 317a.

Fraza: »płocho w głowie« (2): RejKup m5v; Bo kogo iuż więc názbyt fortuná rołpieści/ Iuż więc ták płocho w głowie iuż trwogá bez wieści. RejWiz 6v.

Zwrot: »płocho sobie poczynąć (a. począć)« [szyk zmienny]: MurzHist T2; Rozgniewał fie Sálkie Kfiążę ná Lántgráfa/ iż płocho łobie poczná bez inżyich rad BielKron 227, 250; GórnDworz Cc4v; [o tych wżyftkich [rycerzach] rozumiał że łobie płocho począć niemieli. BielKron 1597 616].

Szeregi: »płocho a niesmyślnie (a. bez rozmysłu)« [szyk 1:1] (2): dziwowáli fie mu [Skanderbegowi] potym iego rycerftwo iż ták ná ten czás łobie źle począł bez rozmysłu płocho/ czego przed tym nieczynił BielKron 250; Stárzy [prawce w rzeczách Rycyrfkich żadney łzkodliwżey przygody nie pokládáli być/ iedno tę: Iesli ktorzy płocho á niesmyślnie nád wołá Hethmáńfká z woyská wyieźdzáli przed podkánim BielSpr 26v.

»ani płocho ani rozchełznano« (1): kto będzie chciał łámej telko ołobie tey ktorą wlułił chęć łwá pokázác/ musi pátrząc [...] áby áni płocho/ áni rozchełznano choć w naywíełżey miłości nie począł łobie GórnDworz Cc4v.

»płocho a szalenie (a. prawie szalejąc)« [szyk 1:1] (2): RejWiz 122v; Nimis stulte amicis uteris, Nie vmiesz przyiaciół wżywác/ łzalenie á płocho fie s niemi obchodziłz. Mącz 510a.

Przen (3) : WY látá nieukróconé/ W kwiát młodości ozdobioné Długóz rády łwé omylné łzykować? Płocho będziecie w myśli łwéy [práwować? GosłCast 41.

W porównaniu (1): Iáko zá ciepłym wesołym czáfem/ Wnet náłtępuie źimá z niewczáfem: Ták płocho łczęścié wżyftko plundruie ZawJeft 30.

Szereg: »płocho i lekkomyślnie« (1): Wyciąga od ciebie iefzcze zakon Páńfki/ [...] áby/ ferce ktoremikolwiek wiátry łwieckimi nł łtrony fię rozliczne płocho y lekkomyślnie nie vnoşıło. LatHar [+11].

2. *Marnie, źle; futile, futiliter Cn (7)* : Gdy dokończył rzeczy/ drżeli od ftráchu widząc fwoy vpadek wielki/ gdyż fprawiec áni ćwiczenia żadne⁸⁰ niemieli kte^{mu}/ wfzytko płocho *BielKron* 202v.

[*płocho komu*: Ale iż Pánu bez Poddánego bárdzo płocho/ przeto ieft dar wielki Boży/ gdy mu dawa rozum zdrowy w zdrowym cieie *StryjKron* A3.]

Zwrot: »płocho stać, siedzieć« (4:1): *BielKom* F6; Bo żadna rzecz ná świecie nie ftoi w fwey mierze. Płocho ftoią porządki/ płocho y kościoły *BielSen* 5, 10; Ale fąsiad wie kto płocho siedzi [*tj. kto nie zasiewa*]: y ma opowiedzieć *GostGosp* 38.

a. *Negatywnie, nisko oceniając (1)* :

Zwrot: »płocho sądzić« (1): Korynthiánie [...] lekce á płocho fádzili o fwych káznodzieiách *WujNT* 580.

Szereg: »lekce a płocho« (1): *WujNT* 580 *cf* *Zwrot*.

3. *Niepewnie, niespokojnie; turbide, turbulente Mącz (4)* : Turbulente, Nierządnie/ nieftátecznie/ płocho. *Mącz* 469b, 469b.

W porównaniu (1): A Komorzy ná czele we trzy rzędy fiedzą. Sam fobyie łeb potłucze z nimi fie łápáiąc/ A bárzo płocho fiedzi by ná Wiofnę Záiąc. *RejWiz* 93v.

Zwrot: »płocho siedzieć« = *czuć się niepewnie (2)*: *RejWiz* 93v; Y orły pográniczne Rzymfkie płocho fiedzą/ Bo y przez wielki Dunay oni [*Sarmaci*] drógę wiedzą. *KochProp* 12.

Synonimy: 1. *lekce, lekkomyślnie, nierozmyślnie, nierozważenie, niezmyślnie, rozchętznano*; 2. *marnie, źle*; 3. *niestatecznie, zamieszale*.

Cf **NIEPŁOCHO**